

Ebeveynlerin Çocuk Oyun Alanlarına İlişkin

Memnuniyetlerinin Araştırılması: Düzce Kenti Örneği

Evaluation of Parental Satisfaction of Children's Playgrounds: Duzce city example

Serir Uzun¹

Öz

Çocuk oyun alanları, kentlerde çocukların oyun ihtiyaçlarını karşıladıkları ve boş zamanlarını değerlendirdikleri açık alanlardır. Çocukların gelişiminde önemli bir role sahip olan çocuk oyun alanlarının, çocukların ve onlara eşlik eden ebeveynlerinin ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması ve tasarlanması çocukların gelişimini olumlu yönde desteklemektedir. Bu çalışmanın amacı, Düzce kent merkezindeki çocuk oyun alanlarına ilişkin ebeveynlerin görüşleri, alandan memnuniyetlerinin ve memnuniyetlerinin artırılmasına yönelik isteklerinin belirlenmesidir. Bu amaçla kent merkezinde bulunan 14 mahalledeki çocuk oyun alanında, 2019 yılı Mayıs-Eylül ayları arasında 420 ebeveynle yüz yüze görüşme yöntemiyle anket çalışması yürütülmüştür. Çalışmanın sonucunda ebeveynlerin, çocuk oyun alanlarının kullanımlarını, bitkilendirmesini ve güvenliğini yeterli bulmadığı; yine onlara göre çocukların özgürce oynayamadığı ve bu alanların mevcut genel durumundan memnun olmadıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerdeki kadınlar, alanda yaşça büyük çocukların baskın olduğunu ve oyun aletlerinin kazaya açık olduğunu belirtirken; erkekler, çocuk oyun alanlarını güvenli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Alanlarda uyarı ve bilgilendirme levhalarının, yeterli donatı elemanlarının, geniş çim alanların, bitkisel elemanların ve engelliler için ekipmanların eksik olduğu belirlenmiştir. Ebeveynler, çocuk oyun alanlarında çiçekli bitkilerin ve büyük ağaçların; oyun aletlerinde doğal malzemelerin; zemin türünde ise kauçuk ve çimin kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Çocuk oyun alanı, Ebeveyn, Memnuniyet, Düzce

ABSTRACT

Children's playgrounds are open spaces in cities where children meet their needs for playing and using their free time. Taking into consideration the needs of children and their accompanying parents while planning and designing playgrounds playing an important role in the development of children, positively supports this development. The aim of this study is to determine the parents' opinions about the children playgrounds in Duzce city center, their satisfaction from the area and their requisitions for increasing their satisfaction. In accordance with this purpose, a questionnaire study was conducted with 420 parents by face-to-face interview method in the children's playground in 14 neighborhoods in the city center between May and September 2019. As a result of the study, it was determined that the parents were not satisfied with the current general condition of the areas, their adequacy in terms of use, planting, safety and the children's ability to play freely. While the women states that older children are dominant in the area and the playground equipment was open to accidents; men states that they do not find children's playgrounds safe. It is determined that warning and information signs, reinforcement elements, grass areas, plant elements and equipment for the disabled are inadequate in the areas. Parents state that flowering plants and large trees should be used in children's playgrounds; natural materials should be used in game tools; rubber materials and grass should be used in the floor.

Keywords: Play, Playground, Parent, Satisfaction, Duzce

¹ Corresponded Author: Duzce University, Faculty of Forest, Department of Landscape Architecture, seriruzun@duzce.edu.tr
0000-0003-3854-6108

GİRİŞ:

Çocuğun gelişiminde ana unsurlardan biri olan oyun; çocuğun zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişimi için fırsatlar sunan, yaratıcılık, problem çözme, kendi benliğinin farkına varma, paylaşma, sosyalleşme, sorumluluk alma, kurallara uyma ve öğrenme yeteneklerini geliştiren en önemli aktivitelerin başında gelmektedir (Tan vd., 2007; Aksoy, 2011; Altay & Kayabaşı, 2020). Birleşmiş Milletler çocuk hakları sözleşmesinde oyunun; çocuğun beslenmesi, barınması, korunması, bakımı, sağlığı ve eğitimi kadar önemli olduğu ve çocuğun gelişiminde hayati bir öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır (Kim, 2002). Ev ortamında nesnelere oyuna başlayan çocuğun yaşının büyümesiyle birlikte oyun şekli değişmekte ve dış mekân oyunlarına yönelmektedir. Çocuklar oyun oynamak için bahçe, sokak, park ve çocuk oyun alanları gibi açık alanları tercih etmektedirler (Dinç, 1993; Ulutaş & Şimşek, 2014). Kentlerde artan nüfus ve yapılaşma sonucunda çocukların koşma, top oynama, bisiklete binme, grup oyunları oynama gibi geniş alan isteyen aktiviteleri yapacakları alanların kalmaması, çocuk oyun alanlarına olan ihtiyacı her geçen gün arttırmaktadır (Dinç, 1993; Acar, 2017). Bu nedenle, kentlerde ev ve okul dışında mekânsal ve işlevsel olarak yeterli, tehlikeden uzak, çocukların kolay ulaşabileceği ve özgürce oynayabileceği, oyun alanlarının düzenlenmesi gerekmektedir (Türkan & Önder, 2011).

Çocuk oyun alanları, çocukların (1-14 yaş arası) aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan boş zamanlarını değerlendirdikleri fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayan, çocukları oyuna teşvik eden, güvenli açık alanlardır (Cihangiroğlu, 1994; Demir, 2019). Aynı zamanda bu alanlar; çocuklara özgür olmaları, arkadaşlıklar edinebilmeleri, doğal çevre ile ilişki kurmaları, çevre bilinci kazanmaları ve dünyayı tanımaları gibi olanaklar sağlamaktadırlar (Aklıbaşında vd., 2018). Ülkemizde yerel yönetimler tarafından imar planları kapsamında tasarlanan çocuk oyun alanlarının, çocukların gelişimine katkı sağlayabilmeleri için hem nitelik hem de nicelik açısından yeterli olmaları gerekmektedir (Türkan & Önder, 2011). Ancak ülkemizdeki yerel yönetimlerin gündeminde çocukların, çocuk haklarının ve çocuk oyun alanlarının yeterince yer almadığı ve kentlerin yaşam kalitesi göstergelerinden biri olarak kabul edilen çocuk oyun alanlarının hala en ihmal edilen alanlar arasında bulunduğu görülmektedir (Uysal, 2015). Yapılan araştırmalar da bu durumu teyit ederek ülkemizdeki mevcut çocuk oyun alanlarının çocukların ruhsal, fiziksel ve sosyal gereksinimlerine katkı sağlamada hem nitelik hem de nicelik açısından yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır (Yılmaz & Bulut, 2003; Bal, 2005; Şişman & Özyavuz, 2010; Türkan & Önder, 2011; Ulutaş & Şimşek, 2014; Bağdaş, 2016; Kısakürek vd., 2018; Demir, 2019; Memiş & Gülcan 2020; Tandoğan, 2021).

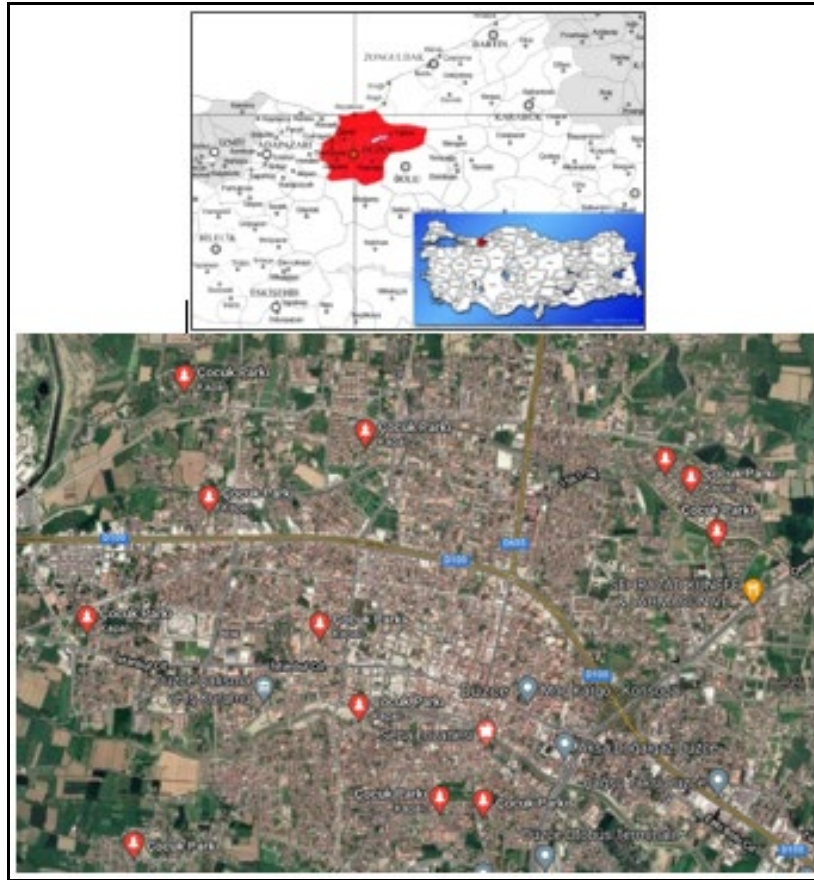
Çocuk oyun alanlarının işlevlerini yerine getirebilmesi için planlanıp tasarlanırken; çocuk sağlığının korunduğu, güvenliğinin temin edildiği, çeşitli fonksiyonların ve elemanların bir arada bulunduğu, her mevsim kullanıma uygun, kültürel ve doğal elemanların uyum içinde tasarlandığı mekânlar olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Yine alanın yeri, güvenliği ve uygun mesafede olması, bitkilendirmesi, oyun elemanlarının materyali, zemin malzemesi ve sınır elemanları vb. kriterler de dikkat edilecek unsurlar arasında yer almaktadır (Özgen & Özgüç, 1994; Yücel, 2005; Ergen, 2000; Duman & Koçak, 2013; Onay & Şahin, 2019). Dikkate alınması gereken diğer bir konu da çocuğun gelişim aşamaları ve oyun oynarken onlara eşlik edecek ebeveynlerinin ihtiyaç ve istekleridir (Aklıbaşında vd., 2018). Çünkü çocuk oyun alanlarının planlama ve tasarımı öncesinde ve sonrasında kullanıcı isteklerinin bilinmesi, hem alanın kullanıcısı olan çocukların ve ebeveynlerin alanın kendi ihtiyaçlarını karşılaması hem de alandan memnuniyetlerinin sağlanması açısından oldukça önemlidir (Günel & Esin, 2007). Kullanıcı memnuniyeti ise; kullanıcıların kişisel özelliklerine, alanın özelliklerine ve alanda bulunan aktivitelerin türüne göre şekillenmektedir (Uzun vd., 2005). Kullanıcıların çocuk oyun alanı hakkındaki beğenileri, tercihleri, istekleri, önerileri, eleştirileri, beklentileri kısacası memnuniyet ve

memnuniyetsizliğine yönelik tepkileri; alanların korunması, geliştirilmesi, sahiplenilmesi ve sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışmada, Düzce İli Merkez İlçesi'nde bulunan 14 mahalledeki çocuk oyun alanlarına ilişkin ebeveynlerin görüşlerinin, çocuk oyun alanından genel memnuniyetlerinin ve alanla ilişkili memnuniyetlerini arttırmaya yönelik isteklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT:

Çalışma alanı, Düzce İli Merkez ilçesinde bulunan 68 mahalleden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 14 mahallede yer alan çocuk oyun alanları ile oluşturulmuştur (Şekil 1). Tesadüfi olarak seçilen mahallerde bulunan çocuk oyun alanlarının seçiminde; çocuk oyun alanlarının farklı olmasına, oyun alanlarına ulaşımın kolay olmasına ve kullanıcılar tarafından oyun alanlarının çok kullanılıyor olmasına dikkat edilerek seçim yapılmıştır.

Şekil 1. Çalışma kapsamında gidilen çocuk oyun alanları (Anonim, 2021)

Çalışma, 2019 yılında Mayıs ve Eylül ayları arasında çocuklarını çocuk oyun alanına getiren ebeveynlerle gerçekleştirilmiştir. Düzce İli Merkez İlçe nüfusu TÜİK (2019)'a göre 247.419 olup, araştırmanın evrenini oluşturmaktadır (Anonim, 2019). Evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü %95 güven düzeyi ve %5 hata payı dikkate alınarak 384 kişi olarak belirlenmiştir (Yamane, 2001). Çalışma kapsamında 420 kişiyle yüz yüze görüşme yöntemiyle anket çalışması yapılarak veriler elde edilmiştir (Çizelge 1).

Çalışma kapsamında kullanılan anket formu, Özgüner & Şahin (2009), Yılmaz (2010), Gül (2012), Ulutaş & Şimşek (2014), Acar (2017), Kısakürek vd. (2018), Demir (2019), Onay & Şahin (2019), Memiş & Gülcan, (2020); Tandoğan (2021) ve Yılmaz & Öcal (2021) çalışmalarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Çalışmada yararlanılan anket formu 4 bölüm, 27 soru ve 57 yargıdan içermiştir.

Anketin birinci bölümünde katılımcıların bazı demografik özellikleri 7 farklı soru ile sorgulanmıştır. Anketin ikinci bölümünde 10 farklı soru ve 15 yargı ile katılımcıların çocuk oyun alanlarına ait kullanım bilgilerine ulaşılmıştır. Anketin üçüncü bölümünde 5 soru ve 19 yargı ile katılımcıların çocuk oyun alanlarındaki genel memnuniyetleri değerlendirilmiştir. Anketin dördüncü ve son bölümünde 4 soru ve 15 yargı ile katılımcıların çocuk oyun alanlarında memnuniyetlerini arttırmaya yönelik istekleri irdelenmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen anket sonuçları SPSS 22.0 programında kodlanmış ve bir veri seti oluşturulmuştur. Bu veri seti üzerinden tanımlayıcı istatistikler yapılarak ortalamalar ve frekans dağılımları hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında katılımcıların demografik özellikleri ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet düzeyleri arasında ve çocuk oyun alanlarında memnuniyetlerini arttırmaya yönelik istekleri arasında ilişki olup olmadığına ki-kare analizi ile bakılmıştır (Şekil 2).

Çizelge 1. Çalışmada kullanılan mahalleler ve yapılan anket sayıları

Mahalle	Anket Yapılan Çocuk Oyun Alanı Sayısı	Yapılan Anket Sayısı
Arapçiftliği Mahallesi	1	30
Aziziye Mahallesi	1	30
Azmimli Mahallesi	1	30
Beyciler Mahallesi	1	30
Cedidiye Mahallesi	1	30
Çay Mahallesi	1	30
Hamidiye Mahallesi	1	30
Karaca Mahallesi	1	30
Koçyazı Mahallesi	1	30
Körpeşler Mahallesi	1	30
Kültür Mahallesi	1	30
Nusrettin Mahallesi	1	30
Sancaklar Mahallesi	1	30
Uzun Mustafa Mahallesi	1	30
Toplam	14	420

Çalışma kapsamında tasarlanan tanımlayıcı modele göre 3 hipotez kurulmuş ve ki-kare analizi ile test edilmiştir. Araştırma kapsamında kurulan hipotezler şu şekildedir.

H01: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet yargıları arasında ilişki yoktur.

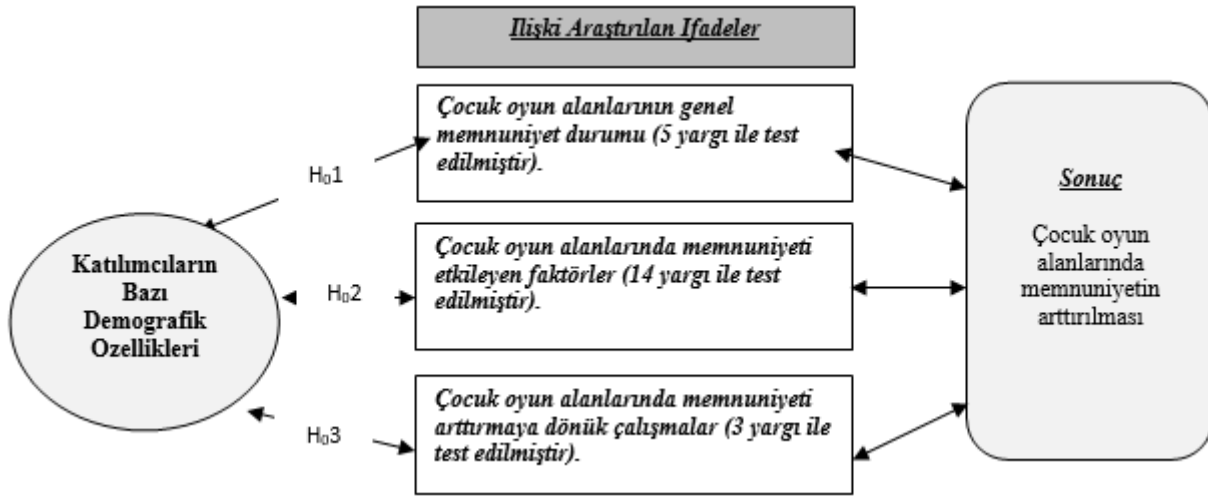
H11: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet yargıları arasında ilişki vardır.

H02: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen faktör yargıları arasında ilişki yoktur.

H12: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen faktör yargıları arasında ilişki vardır.

H03: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarında memnuniyeti arttırmaya dönük yapılan çalışmalara ait yargıları arasında ilişki yoktur.

H13: Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile katılımcıların çocuk oyun alanlarında memnuniyeti arttırmaya dönük yapılan çalışmalara ait yargıları arasında ilişki vardır.

Şekil 2. Araştırma modeli

BULGULAR VE TARTIŞMA:

1. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi

Çalışmada kullanılan verilere ait geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonuçları Çizelge 2’de belirtilmiştir. Değerlendirilen anketlerin geçerlilik analizi için örnekleme yeterlilik ölçüsüne (KMO) ve Barlett’s küresellik testi sonucuna bakılmıştır. Güvenilirlik analizi ise Cronbach Alpha katsayısı ile hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda tüm veriler için ölçeğin güvenilirlik değerinin 0,807 olduğu belirlenmiştir. Çalışmada kullanılan alt ölçeklerin güvenilirlik sonuçları ise 0,638 ile 0,795 arasında olduğu hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçların güvenilirlik açısından bir sorun teşkil etmediği belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliliği için yapılan analizler sonucunda KMO değeri 0,789 ve Bartlett’in Küresellik testi sonucu 3901,741; serbestlik derecesi (df) 496 ve önem düzeyi de (p) 0,000 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar da geçerlilik açısından çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin bir sorun yaratmadığını göstermektedir (Özdamar, 2002; Kalaycı, 2009).

Çizelge 2. Kullanılan anketin güvenilirlik ve geçerlilik sonuçları

Çalışma Türü	Güvenilirlik Sonucu Cronbach Alpha Katsayısı	Geçerlilik Analizi	
		KMO Değeri	Barlett Değeri
Çocuk oyun alanını tercih etme sebebi	0,638	0,789	3901,741
Çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenler	0,791		
Katılımcıların memnuniyetinin artırılması için çocuk oyun alanlarında olmasını istedikleri kullanımlar	0,795		
Tüm yargılar	0,807		

2. Katılımcıların Bazı Demografik Özellikleri

Çocuk oyun alanlarına çocuklarını oynatmaya gelen katılımcıların %53,8’si kadın, %46,2’si erkektir. Katılımcıların %47,1’i 36-45 yaş aralığında olup, %89,3’ü evlidir. Katılımcıların %38,1’i lise mezunu, %32,6’sı özel sektörde çalışmakta ve %46,7’sinin ise aylık geliri 2,021-3000 TL arasındadır. Katılımcıların %38,6’sı 2 çocuk sahibidir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Katılımcıların bazı demografik özellikleri

Katılımcıların demografik özellikleri		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	226	53,8
	Erkek	194	46,2
Yaş	18-25	25	6,0
	26-35	97	23,1
	36-45	198	47,1
	46-55	79	18,8
	56 ve üzeri	21	5,0
Medeni Durumu	Evli	375	89,3
	Bekar	45	10,7
Öğrenim Durumu	İlkokul	79	18,8
	Ortaokul	97	23,1
	Lise	160	38,1
	Üniversite	84	20,0
Meslek	Memur	33	7,9
	Özel sektör	137	32,6
	İşçi	77	18,3
	Çiftçi	32	7,6
	Serbest Meslek	27	6,4
	Emekli	14	3,3
	Ev hanımı	100	23,8
	Aylık gelir	2,020 TL ve altı	129
	2,021-3,000 TL	196	46,7
	300,1-5,000 TL	85	20,2
	500,1 TL ve üstü	10	2,4
Çocuk sayısı	1	126	30,0
	2	162	38,6
	3	94	22,4
	4 ve üstü	38	9,0
Toplam		420	100

3. Çocuk Oyun Alanlarını Kullanım Bilgileri

Çocuk oyun alanlarında oynayan çocukların %46'sının 4-6 yaş arasında olduğu görülmüştür. Çocuklarını oynatmaya gelen katılımcıların çocuk oyun alanlarında geçirdikleri zamana bakıldığında %48,8'inin 1 saat, %26,2'sinin 30-60 dakika arası vakit geçirdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların çocuk oyun alanlarında çocuklarını oynatmak için buldukları saatler değerlendirildiğinde %41,7'sinin 16:00-18:00 saatleri arasında, %24,3'ünün 14:00-16:00 saatleri arasında tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların %47,6'sı çocuk oyun alanlarına gün ayırımı yapmadan her zaman geldikleri saptanmıştır. Katılımcıların %61,4'ünün çocuk oyun alanlarına haftada birkaç gün çocuklarını oynamaya getirdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların %76,7'si çocuklarının çocuk oyun alanlarına aileleri ile birlikte geldiklerini, %52,4'ü çocukların oyun alanlarında tek başına oynadıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4). Gül (2012) ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, ailelerin %48,9'unun oyun bahçesinde 1 saat vakit geçirdiklerini, %48,2'sinin çocuklarını haftada bir iki gün oyun bahçesine getirdiklerini ve çocukların %43,9'nun ise anne babaların birlikte oyun bahçelerine gittiklerini belirtmişlerdir. Kısakürek vd. (2018) kent parklarındaki çocuk oyun alanlarının kullanıcı istekleri açısından irdelenmesi konulu yaptıkları çalışmada, kullanıcıların %34'ünün çocuk oyun alanında 16.00 ile 18.00 saat aralığında bulduklarını söylemişlerdir.

Çizelge 4. Çocuk oyun alanlarının kullanım bilgileri

Çocuk oyun alanlarının kullanım bilgileri	Sayı (N)	Oran (%)	
Çocuk oyun alanlarında oynayan çocukların yaşı	0-3 yaş arası	81	19,3
	4-6 yaş arası	193	46,0
	7-12 yaş arası	123	29,3
	13 yaş ve üzeri	23	5,5
Çocuk oyun alanında geçirilen zaman	0-30 dakika arası	29	6,9
	30-60 dakika arası	110	26,2
	1 saat	205	48,8
	2 saat	57	13,6
	3 saat	14	3,3
Çocuk oyun alanında bulunulan saatler	08:00-10:00	2	0,5
	10:00-12:00	12	2,9
	12:00-14:00	60	14,3
	14:00-16:00	102	24,3
	16:00-18:00	175	41,7
	18:00-20:00	60	14,3
	20:00'den sonra	9	2,1
Çocuk oyun alanına ne zaman gidildiği	Hafta içi	72	17,1
	Hafta sonu	148	35,2
	Her zaman	200	47,6
Çocuk oyun alanına gitme sıklığı	İlk defa	1	0,2
	Hemen hemen her gün	104	24,8
	Haftada birkaç gün	258	61,4
	Haftada bir kez	49	11,7
	Ayda birkaç kez	8	1,9
Çocuk oyun alanına kiminle gidildiği	Ailesi ile	322	76,7
	Bakıcısı ile	18	4,3
	Tek başına	34	8,1
	Arkadaşları ile	46	11
Çocuk oyun alanında oynama şekli	Başka oyunları izleme	21	5,0
	Tek başına	220	52,4
	Takım	126	30,0
	Grup	53	12,6

Çizelge 5'e göre katılımcıların çocuklarının oyun alanlarına gitmeleri için kabul ettikleri mesafeye bakıldığında %52,6'sının 150-800 m arası (6-10 dak.), %30'unun 150 m'ye kadar (0-5 dak.) olan mesafeleri kabul ettikleri görülmektedir.

Çizelge 5. Çocuk oyun alanlarına gitme için kabul edilen mesafe

Seçenekler	Sayı (N)	Oran (%)
150 m'ye kadar (0-5 dak.)	126	30,0
150- 800 m arası (6-10 dak.)	221	52,6
800- 1.250 m arası (11-15 dak)	65	15,5
Daha fazla	8	1,9

Çocuklarını oynatmaya gelen katılımcıların ilgili çocuk oyun alanının tercihinde, alanın eve yakın olması (4,14±1,223) ve çocukların arkadaşlarıyla birlikte oynamak istemesinin (3,52±1,427) en etkili sebepler olduğu belirlenmiştir (Çizelge 6). Gül (2012) yaptığı çalışmada ebeveynlere göre çocuklarını oynatmak için oyun bahçeleri seçiminde en önemli etkenin %37,4 ile yakınlık, %33,6 ile oyun bahçesinin güvenilir bir yerde bulunması olduğunu belirtmişlerdir. Veitch vd. (2006), ebeveynlerin çocukların aktiviteleri üzerindeki etkilerine ilişkin yaptıkları çalışmada, çoğunluğu annelerden oluşan ebeveynlerin %74'ünün çocuklarını evlerine yakın olan oyun parklarına götürdüklerini belirtmektedir. Özgüner & Şahin (2009) çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimlerini araştırdıkları çalışmalarında çocukların %26,6'sının

oyun alanına arkadaşları ile oynamak için, %12,6'sının ise eve yakın oluşundan dolayı alanı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 6. Çocuk oyun alanlarını tercih etme sebepleri

Seçenekler	Arit. Ort*	St. Sapma
Bu alanın eve yakın olması	4,14	1,223
Arkadaşlarıyla birlikte oynamak istemesi	3,52	1,427
Alanda yeterli oyun aletlerinin bulunması	3,22	1,442
Bu alanın güvenilir olması	2,98	1,411
Engelli çocukların kullanımı için uygun olması	2,57	1,553
Bu alanın okula yakın olması	2,44	1,434

1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum

Katılımcılara göre çocuklarının çocuk oyun alanlarında oynamayı sevdiği oyun aletlerinin başında salıncak ($1,23 \pm 0,425$) ve kaydırak ($1,48 \pm 0,500$) gelmektedir (Çizelge 7). Özgüner & Şahin (2009) yaptıkları çalışmada, çocukların %35'inin salıncakta, %31'inin kaydırafta, %14'ünün tahterevallide oynadıkları belirlenmiştir.

Çizelge 7. Çocukların çocuk oyun alanlarında en çok oynamayı sevdiği oyun aletleri

Seçenekler	Arit. Ort*	St. Sapma
Salıncak	1,23	0,425
Kaydırak	1,48	0,500
Tırmanma kuleleri	1,72	0,450
Zekâ oyunları	1,76	0,428
Tahterevalli	1,78	0,417
Spor aletleri	1,83	0,377
Zıp zıp	1,84	0,362
Boyama duvarı	1,87	0,340
Kum havuzu	1,92	0,262

1: Evet, 2: Hayır

4. Çocuk Oyun Alanlarında Katılımcıların Genel Memnuniyet Durumunun Analizi

Çocuklarını oynatmaya gelen katılımcıların %38,3'ü alanların mevcut genel durumundan memnun olmadıklarını, %43,3'ü çocukların istedikleri kullanımları gerçekleştirmek için alanları yeterli bulmadıklarını, %81,9'u alan bitkilendirmesini yetersiz bulduklarını, %36'sı çocuklarının alanlarda özgürce oynayamadıklarını ve %44,8'i alanları güvenli bulmadıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 8). Uysal (2015) çocuk oyun alanlarının geliştirilmesinde bir yerel katılım deneyimi konulu yaptığı çalışmasında ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuk oyun alanlarını her açıdan çok yetersiz bulduklarını (oyun elemanı çeşitlilik, güvenlik, bakım temizlik, donatılar, bitkilendirme) ifade etmişlerdir.

Çizelge 8. Çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet durumu

		Sayı (N)	Oran (%)	
GM1	Alanın şu anki genel durumundan memnun musunuz?	Evet	113	29,6
		Hayır	161	38,3
		Kismen	146	34,8
GM2	Alanı gerçekleştirmek istediğiniz kullanımlar için yeterli buluyor musunuz?	Evet	103	24,5
		Hayır	182	43,3
		Kismen	135	32,1
GM3	Alanın bitkilendirmesini yeterli buluyor musunuz?	Evet	76	18,1
		Hayır	344	81,9
GM4	Çocuğunuz çocuk oyun alanında özgürce oynayabiliyor mu?	Evet	143	34,0
		Hayır	151	36,0
		Kismen	126	30,0
GM5	Alanı güvenli buluyor musunuz?	Evet	59	14,0
		Hayır	188	44,8
		Kismen	173	41,2

GM: Genel Memnuniyet

Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet (GM) algıları arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunup bulunmadığına bakılmıştır (Çizelge 9). Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların cinsiyet değişkeni ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet yargılarından “Alanın güvenli olup olmaması (GM5)” yargısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H₀ Red (1)). Erkeklerin, kadınlara göre çocuk oyun alanlarını daha güvensiz buldukları söylenilebilir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların yaş gruplaması ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet yargılarından “Alanın mevcut durumundan memnun olup olmama (GM1)” yargısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H₀ Red (2)). 25 ve daha düşük yaşta olan katılımcılar ile yaşı 46-55 arasında olan katılımcıların alanın mevcut halinden daha az memnun oldukları belirlenmiştir.

İstatistiksel analizler sonucunda katılımcıların eğitim düzeyleri ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet algılarında sunulan 5 yargıda da (GM1, GM2, GM3, GM4 ve GM5) istatistiksel olarak bir ilişki tespit edilmiştir (H₀ Red (3, 4, 5, 6, 7)). Ortaokul mezunu olan katılımcıların diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür.

Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda katılımcıların meslekleri ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet algılarında verilen “Çocuğun çocuk oyun alanında özgürce oynayıp oynayamaması (GM4)” ve “Alanın güvenli olup olmaması (GM5)” yargıları arasında istatistiksel olarak bir ilişki tespit edilmiştir (H₀ Red (8, 9)). Mesleği işçi olan katılımcılar bu iki yargıya en yüksek oranda olumsuz yönde katılırken, mesleği çiftçi olanların da diğer meslek gruplarından farklı olarak olumsuz yönde bu iki yargıya katıldıkları görülmüştür.

Çizelge 9. Demografik özellik ile çocuk oyun alanlarından genel memnuniyet durumu karşılaştırılması

		GM1	GM2	GM3	GM4	GM5
Cinsiyet	Ki-Kare hesap	1,068	0,533	1,684	0,805	12,704
	SD(df)	2	2	1	2	2
	Sig. Önem Düzeyi	0,589	0,766	0,194	0,669	0,002
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (1)
Yaş	Ki-Kare hesap	15,533	11,873	2,380	11,206	9,033
	SD(df)	8	8	4	8	8
	Sig. Önem Düzeyi	0,050	0,157	0,666	0,190	0,340
	Karar	H₀ Red (2)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Medeni durum	Ki-Kare hesap	0,462	1,376	1,893	2,486	0,353
	SD(df)	2	2	1	2	2
	Sig. Önem Düzeyi	0,798	0,502	0,169	0,288	0,838
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Eğitim durumu	Ki-Kare hesap	17,766	27,756	12,820	24,890	18,621
	SD(df)	6	6	3	6	6
	Sig. Önem Düzeyi	0,007	0,000	0,005	0,000	0,005
	Karar	H₀ Red (3)	H₀ Red (4)	H₀ Red (5)	H₀ Red (6)	H₀ Red (7)
Meslek	Ki-Kare hesap	11,480	16,770	8,726	32,460	28,705
	SD(df)	12	12	6	12	12
	Sig. Önem Düzeyi	0,488	0,158	0,190	0,001	0,004
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (8)	H₀ Red (9)

H₀: Eşit hipotezi, H₁: Eşitsizlik Hipotezi, GM: Genel Memnuniyet

Çocuklarını oynatmaya gelen katılımcılara göre çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenlerin başında alanlarda tuvalet ve çeşme olmaması (4,03±1,185), oyun alanlarının ve aletlerin temizliğinin yetersizliği (3,91±1,207), oyun aletlerinin bakımsızlığı (3,88±1,202) ve oyun aletlerinin yetersizliği (3,84±1,426) gelmektedir (Çizelge 10). Kısakürek vd. (2018) yaptıkları çalışmalarında

ankete katılan kullanıcıların %52,1'inin oyun alanlarının bakımını, %52,7'sinin temizliğini, %90'ının alandaki tuvaletlerin temizliğini yeterli bulmadıkları belirlenmiştir. Özgüner & Şahin (2009) yaptıkları çalışmalarında çocukların %22,5'inin alanda büyük çocukların baskısından rahatsızlık duyduklarını belirtmiştir.

Çizelge 10. Çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenler

	Seçenekler	Arit. Ort*	St. Sapma
ME1	Tuvalet-çeşme olmaması	4,03	1,185
ME2	Oyun alanı ve aletlerin temizliğinin yetersizliği	3,91	1,207
ME3	Oyun aletlerinin bakımsızlığı	3,88	1,202
ME4	Oyun aletlerinin yetersizliği	3,84	1,426
ME5	Oturma-dinlenme alanlarının olmaması	3,80	1,236
ME6	Oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olması	3,69	1,246
ME7	Aydınlatma, çöp kutusu vb. olmaması	3,68	1,287
ME8	Başiboş sokak hayvanlarının bulunması	3,59	1,194
ME9	Yaş grubuna uygun oyun aletlerinin bulunmaması	3,45	1,336
ME10	İşportacı/seyyar satıcı/dilencinin çok gelmesi	3,38	1,245
ME11	Alanın gürültülü olması	3,36	1,356
ME12	Alanın kalabalık olması	3,34	1,304
ME13	Yaşça büyük çocukların baskısı	3,31	1,368
ME14	Oyun alanı büyüklüğünün yetersizliği	3,12	1,430

1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum
ME: Memnuniyeti Etkileyen

Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenler arasında istatistiksel olarak bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır (Çizelge 11).

Çizelge 11. Demografik özellik ile çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenlerin karşılaştırılması

		ME1	ME2	ME3	ME4	ME5	ME6	ME7
Cinsiyet	Ki-Kare hesap	18,656	11,280	8,115	8,802	8,090	9,459	4,842
	SD(df)	4	4	4	4	4	4	4
	Sig. Önem Düzeyi	0,001	0,024	0,087	0,066	0,088	0,050	0,304
	Karar	H₀ Red (10)	H₀ Red (11)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (12)	H ₀ Kabul
Yaş	Ki-Kare hesap	18,327	32,585	35,093	19,563	22,182	24,158	24,714
	SD(df)	16	16	16	16	16	16	16
	Sig. Önem Düzeyi	0,305	0,008	0,004	0,241	0,137	0,086	0,075
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (14)	H₀ Red (15)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Medeni durum	Ki-Kare hesap	9,449	14,340	3,019	3,097	6,893	7,096	12,764
	SD(df)	4	4	4	4	4	4	4
	Sig. Önem Düzeyi	0,051	0,006	0,555	0,542	0,142	0,131	0,012
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (17)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (18)
Eğitim durumu	Ki-Kare hesap	11,435	39,307	24,957	37,581	9,955	28,828	23,004
	SD(df)	12	12	12	12	12	12	12
	Sig. Önem Düzeyi	0,492	0,000	0,015	0,000	0,620	0,004	0,028
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (22)	H₀ Red (23)	H₀ Red (24)	H ₀ Kabul	H₀ Red (25)	H₀ Red (26)
Meslek	Ki-Kare hesap	34,196	37,865	31,152	32,209	23,559	37,990	38,387
	SD(df)	24	24	24	24	24	24	24
	Sig. Önem Düzeyi	0,081	0,036	0,149	0,65	0,487	0,035	0,032
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (29)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (30)	H₀ Red (31)

H0: Eşit hipotezi, H1: Eşitsizlik Hipotezi, ME: Memnuniyeti Etkileyen

Çizelge 11. Demografik özellik ile çocuk oyun alanlarında memnuniyeti etkileyen etmenlerin karşılaştırılması
devamı

		ME8	ME9	ME10	ME11	ME12	ME13	ME14
Cinsiyet	Ki-Kare hesap	0,979	0,308	7,327	6,934	9,333	9,568	5,675
	SD(df)	4	4	4	4	4	4	4
	Sig. Önem Düzeyi	0,913	0,989	0,120	0,139	0,053	0,048	0,225
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (13)	H ₀ Kabul
Yaş	Ki-Kare hesap	14,283	8,544	22,354	22,037	16,590	10,984	30,279
	SD(df)	16	16	16	16	16	16	16
	Sig. Önem Düzeyi	0,578	0,931	0,132	0,142	0,413	0,810	0,017
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (16)
Medeni durum	Ki-Kare hesap	3,958	11,367	9,007	7,136	18,388	4,123	9,852
	SD(df)	4	4	4	4	4	4	4
	Sig. Önem Düzeyi	0,412	0,023	0,061	0,129	0,001	0,390	0,043
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (19)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (20)	H ₀ Kabul	H₀ Red (21)
Eğitim durumu	Ki-Kare hesap	12,344	8,077	29,476	19,097	18,938	25,763	22,857
	SD(df)	12	12	12	12	12	12	12
	Sig. Önem Düzeyi	0,418	0,779	0,003	0,086	0,090	0,012	0,029
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (27)	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (28)	H₀ Red (29)
Meslek	Ki-Kare hesap	16,073	14,258	30,847	24,066	28,167	25,357	21,511
	SD(df)	24	24	24	24	24	24	24
	Sig. Önem Düzeyi	0,885	0,941	0,158	0,458	0,253	0,387	0,608
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul

H0: Eşit hipotezi, H1: Eşitsizlik Hipotezi, ME: Memnuniyeti Etkileyen

Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların cinsiyet değişkeni ile çocuk oyun alanlarından memnuniyeti etkileyen etmenlerden “Alanda tuvalet-çesme olmaması (ME1)”, “Oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olması (ME2)”, “Oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olması (ME6)” ve “Alanda yaşça büyük çocukların baskısının olması (ME13)” yargıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (10,11,12,13)). Kadınların, erkeklere göre çocuk oyun alanlarında tuvalet-çesme bulunmamasından, oyun alanlarının ve oyun aletlerinin temiz olmamasından, oyun aletlerinin kazaya/riske açık olmasından ve yaşça büyük çocukların alandaki baskılarından dolayı alandan memnun olmadıkları söylenebilir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların yaş gruplaması ile çocuk oyun alanlarından memnuniyeti etkileyen etmenlerden “Oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olması (ME2)”, “Oyun aletlerinin bakımsız olması (ME3) ve “Oyun alanı büyüklüğünün yetersiz olması (ME14)” yargıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (14, 15, 16)). Katılımcıların yaşları arttıkça çocuk oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmaması ile oyun aletlerinin bakımsız olmasından dolayı memnuniyetsizlik azalırken, oyun alanı büyüklüğünün yetersizliğinden dolayı memnuniyetsizliğin arttığı belirlenmiştir.

İstatistiksel analizler sonucunda katılımcıların medeni durumları ile çocuk oyun alanlarından memnuniyeti etkileyen etmenlerde verilen “Oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olması (ME2)”, “Aydınlatma, çöp kutusu vb. olmaması (ME7)”, “Yaş grubuna uygun oyun aletlerinin bulunmaması (ME9)”, “Alanın kalabalık olması (ME12)” ve “Oyun alanı büyüklüğünün yetersiz olması (ME14)” yargıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (17, 18, 19, 20, 21)). Evli olan katılımcılar oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olmasından, alanda yaş grubuna uygun oyun aletlerinin bulunmamasından ve oyun alanı büyüklüğünün yetersiz olmasından dolayı daha çok memnuniyetsizlik yaşarken, bekâr olan katılımcılar ise alanda aydınlatma, çöp kutusu vb. olmamasından ve alanın kalabalık olmasından dolayı memnuniyetsizlik yaşamaktadırlar.

Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda katılımcıların eğitim düzeyleri ile çocuk oyun alanlarından memnuniyeti etkileyen etmenlerden “Oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olması (ME2)”, “Oyun aletlerinin bakımsız olması (ME3)”, “Oyun aletlerinin yetersiz olması (ME4)”, “Oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olmasını (ME6)”, “Aydınlatma, çöp kutusu vb. olmaması (ME7)”, “İşportacı/seyyar satıcı/dilencinin çok fazla olması (ME10)”, “Alanda yaşça büyük çocukların baskısı olması (ME13)” ve “Oyun alanı büyüklüğünün yetersiz olması (ME14)” yargıları arasında istatistiksel olarak bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (22, 23, 24, 25, 26, 27, 28)). Yapılan analizler sonucunda katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmadığı ileri sürülmüştür. Yine katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça, oyun aletlerinin bakımsız olmasına, oyun alanının yetersizliğine ve oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olmasına da yüksek oranda katılım gösterildiği belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça alanda aydınlatma, çöp kutusu gibi donatı elemanlarının yeterliliğine katılımın arttığı tespit edilmiştir. Analizler sonucunda oyun alanlarının büyüklüğünün yetersizliği ile alanda işportacı/seyyar satıcı/dilencinin çok fazla olmasından dolayı üniversite eğitimi alanların almayanlara göre daha düşük oranda rahatsızlık duydukları belirlenmiştir. Katılımcılardan eğitim seviyesi ortaokul ile lisans mezunu olanların ilkokul ve lise mezunu olanlara göre alanda yaşça büyük çocukların baskısının olduğuna daha yüksek oranda inandıkları tespit edilmiştir.

Analizler sonucunda katılımcıların meslekleri ile çocuk oyun alanlarından memnuniyeti etkileyen etmenlerde verilen “Oyun alanı ve oyun aletlerinin temizliğinin yetersiz olması (ME2)”, “Oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olması (ME6)” ve “Aydınlatma, çöp kutusu vb. olmaması (ME7)” yargıları arasında istatistiksel olarak bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (29, 30, 31)). Mesleği işçi ve memur olan katılımcılar oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmamasından dolayı daha yüksek oranda memnuniyetsizlik duymaktadırlar. Emekli olan katılımcıların oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olmasından kaynaklı olarak memnuniyetsizliklerinin en az düzeyde olduğu belirlenmiştir. Emekli olan katılımcılar alanda aydınlatma, çöp kutusu vb. olmamasından dolayı memnuniyetsizliklerini dile getirirken, memur olan katılımcılar bu durumdan en az oranda olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir.

5. Çocuk Oyun Alanlarında Katılımcı Memnuniyetini Arttırmaya Yönelik Analizler

Katılımcılara göre çocuk oyun alanlarında olan elemanların dışında alanlarda olmasını istedikleri kullanımların başında engelliler için ekipmanlar (4,70±0,712), uyarı ve bilgilendirme levhaları (4,34±1,093), geniş çim alanlar (4,23±1,094), yeterli donatı elemanları (aydınlatma, çöp kutuları, oturma birimleri vb.) (4,13±1,100) ve bitkisel elemanlar (4,01±1,153) gelmektedir (Çizelge 12).

Çizelge 12. Katılımcı memnuniyetinin artırılması için çocuk oyun alanlarında olmasını istedikleri kullanımlar

Seçenekler	Arit. Ort*	St. Sapma
Engelliler için ekipmanlar artırılmalı	4,70	0,712
Uyarı ve bilgilendirme levhaları asılmalı	4,34	1,093
Geniş çim alanlar oluşturulmalı	4,23	1,094
Yeterli donatı elemanları (aydınlatma, çöp kutuları, oturma birimleri vb.) kullanılmalı	4,13	1,100
Bitkisel elemanlar artırılmalı	4,01	1,153
Yapay tepeler oluşturulmalı	3,97	1,138
Büfeler	3,88	1,200
Spor alanları olmalı	3,81	1,251
Su ile ilgili alanlar olmalı	3,79	1,257
Labirentler olmalı	3,76	1,270
Bisiklet binme alanları olmalı	3,66	1,407
Paten ve kayak sürme alanları olmalı	3,61	1,429

1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum

Yapılan analizler sonucunda demografik özellikler ile çocuk oyun alanlarında katılımcı memnuniyetinin artırılması için yapılması gereken eklentiler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p < 0,05$).

Çocuk oyun alanlarının bitkilendirmesinde katılımcıların %23,3'ü çiçekli bitkilerin, %21,4'ü ise büyük ağaçların kullanılmasını tercih etmektedir (Çizelge 13). Çocuk oyun alanlarında oyun aletlerinin malzeme türü seçiminde katılımcıların %66,7'si doğal malzemelerin (ahşap, halatlar, lastikler vb.), %31,2'si renkli plastik malzemelerin kullanılması, zemin türü seçiminde %36,7'si kauçuk, %32,9'u ise çim zemin kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Kısakürek vd. (2018) yaptıkları çalışmalarında kullanıcıların %73,3'ünün çocuk oyun alanlarında uzun boylu bitkilerin kullanılmasını, zemin türü olarak %50'sinin çim, %24'ünün kauçuk, %15,3'ünün kum kullanılmasını ve oyun aletlerinin malzeme türü olarak ise %61,3'ünün ahşap (doğal) %23,7'sinin plastik malzemelerin kullanılmasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 13. Çocuk oyun alanlarına ait bitkilendirme ve malzeme türü seçimleri

			Sayı (N)	Oran (%)
BT	Sizce çocuk oyun alanında ne tür bitkiler olmalıdır?	Meyve ağaçları ve küçük ağaçlar	82	19,5
		Çalılar	68	16,2
		Çiçekler	98	23,3
		Çim alanlar	82	19,5
		Büyük ağaçlar	90	21,4
MT	Sizce oyun aletlerinin malzemesi nasıl olmalıdır?	Renkli plastikler	131	31,2
		Doğal malzemeler (ahşap, halatlar, lastikler vb.)	280	66,7
		Metal malzemeler	9	2,1
ZT	Çocuk oyun alanlarında zemin türü seçimi nasıl olmalıdır?	Kum	119	28,3
		Kauçuk	154	36,7
		Beton	9	2,1
		Çim	138	32,9

BT: Bitki Türü, MT: Malzeme Türü, ZT: Zemin Türü

Katılımcıların bazı demografik özellikleri ile çocuk oyun alanlarına ait bitkilendirme ve malzeme türü seçimleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır (Çizelge 14).

Çizelge 14. Demografik özellik ile çocuk oyun alanlarına ait bitkilendirme ve malzeme türü seçimlerinin karşılaştırılması

		BT	MT	ZT
Cinsiyet	Ki-Kare hesap	6,211	3,699	5,459
	SD(df)	4	2	3
	Sig. Önem Düzeyi	0,184	0,157	0,141
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Yaş	Ki-Kare hesap	18,925	12,466	17,925
	SD(df)	16	8	12
	Sig. Önem Düzeyi	0,273	0,132	0,118
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Medeni durum	Ki-Kare hesap	6,209	1,315	3,092
	SD(df)	4	2	3
	Sig. Önem Düzeyi	0,184	0,518	0,378
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul
Eğitim durumu	Ki-Kare hesap	12,888	15,733	22,821
	SD(df)	12	6	9
	Sig. Önem Düzeyi	0,377	0,015	0,007
	Karar	H ₀ Kabul	H₀ Red (32)	H₀ Red (33)
Meslek	Ki-Kare hesap	25,480	8,065	29,231
	SD(df)	24	12	18
	Sig. Önem Düzeyi	0,380	0,780	0,046
	Karar	H ₀ Kabul	H ₀ Kabul	H₀ Red (34)

H₀: Eşit hipotezi, H₁: Eşitsizlik Hipotezi

BT: Bitki Türü, MT: Malzeme Türü, ZT: Zemin Türü

Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların eğitim durumu ile “oyun aletlerinin malzemesi (MT)” ve “çocuk oyun alanlarında zemin türü seçimi (ZT)” yargıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (32 ve 33)). Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça oyun aletlerinin malzeme seçimlerinde doğal malzemelerin (ahşap, halatlar, lastikler vb.) daha fazla kullanılmasının istendiği belirlenmiştir. Eğitim seviyesi lise ve daha üst seviyede olan katılımcılar zemin malzemesi olarak kauçuğu daha çok tercih ederken, ortaokul veya daha düşük eğitim seviyesinde olan katılımcılar ise zeminde çimi daha fazla tercih etmektedirler.

Analizler sonucunda katılımcıların meslekleri ile “çocuk oyun alanlarında zemin türü seçimi (ZT)” yargısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (H0 Red (34)). Mesleği memur ve emekli olan katılımcılar çocuk oyun alanlarında zemin türü olarak daha çok çimi tercih etmektedir. Özel sektörde çalışan, serbest meslek sahibi ve ev hanımı olan katılımcılar kauçuğu daha fazla tercih etmektedir. Mesleği işçi ve çiftçi olan katılımcılar ise kumu daha fazla tercih etmektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Düzce-Merkez İlçesi'ndeki 14 mahallede yürütülen bu çalışma ile ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına dair görüşlerinin, çocuk oyun alanından genel memnuniyetlerinin ve alanla ilişkili memnuniyetlerini arttırmaya yönelik isteklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada; kadın, 36-45 yaş aralığında, evli, lise mezunu, özel sektörde çalışan, aylık geliri 2,021-3000 TL arasında ve 2 çocuk sahibi olan bireylerin katılımcılar arasında ağırlıklı olduğu görülmüştür.

Çocuk oyun alanlarında oynayan çocukların yarıya yakınının 4-6 yaş arası olduğu, büyük çoğunluğunun aileleriyle birlikte alana geldikleri ve tek başlarına oyun oynadıkları; katılımcıların ise çocuk oyun alanına çocuklarını oynatmak için genellikle 16:00-18:00 saatleri arasında gelerek alanda 1 saat zaman geçirdikleri ve haftada birkaç gün geldikleri belirlenmiştir.

Katılımcılar gittikleri çocuk oyun alanlarını evlerine yakın olduğu ve çocuklarının arkadaşlarıyla birlikte oynamak istediği için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılara göre çocukların oyun alanlarında oynamayı en sevdiği oyun aletlerinin başında salıncak ve kaydırak gelmektedir. Bunda genel olarak Düzce kentinde bulunan çocuk oyun alanlarında daha farklı oyun aletlerinin (tırmanma kuleleri, boyama duvarları, zekâ oyunları vb.) bulunmayışının etkili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarının genel memnuniyet durumu yargılarından; alanın şu anki genel durumundan, kullanımlar açısından yeterliliğinden, bitkilendirmesinden, güvenliğinden ve çocukların özgürce oynayamamasından memnun olmadıkları belirlenmiştir. Katılımcılar, çocuk oyun alanlarında tuvalet ve çeşmelerin olmaması, oyun alanlarının ve aletlerin temiz olmaması ve oyun aletlerinin bakımsız olmasından dolayı memnuniyetsizlik duymaktadırlar. Kadın katılımcıların, alanlarda tuvalet-çeşmelerin bulunmayışından, oyun alanlarının ve oyun aletlerinin temiz olmayışından, oyun aletlerinin kaza/riske açık olmasından ve yaşça büyük çocukların alandaki baskılarından dolayı alandan memnun olmadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların yaşları arttıkça çocuk oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmaması ile oyun aletlerinin bakımsız olmasından dolayı memnuniyetsizliklerinin azaldığı görülmüştür. Evli olan katılımcıların oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmaması, alanda yaş grubuna uygun oyun aletlerinin bulunmaması ve oyun alanı büyüklüğünün yetersiz olmasından dolayı; bekâr olan katılımcıların ise alanda aydınlatma, çöp kutusu vb. olmaması ve alanın kalabalık olmasından dolayı memnuniyetsizlik yaşadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça oyun alanı ve oyun aletlerinin temiz olmaması, oyun aletlerinin bakımsız olması, oyun alanının yetersizliği ve oyun aletlerinin kaza/risk içeriyor olmasından dolayı memnuniyetsizliklerinin arttığı tespit edilmiştir. Genel olarak Düzce kentinde bulunan çocuk oyun alanlarının yaş gruplarına göre ayrılmamış olması ve alanlarda yeterli oyun aletlerinin olmamasından kaynaklı olarak çocukların,

yaşça büyük çocukların baskısı altında kaldıkları düşünülmektedir. Ayrıca alanlarda tuvalet, çeşme ve yeterli çöp kutularının olmaması vb. nedenlerle alanların temiz olmadığı söylenebilir.

Katılımcılara göre çocuk oyun alanlarından memnuniyetlerini arttırmak için, alanlarda var olan elemanların dışında olmasını istedikleri kullanımlar; engelliler için ekipmanlar, uyarı ve bilgilendirme levhaları, geniş çim alanlar, yeterli donatı elemanları ve bitkisel elemanlardır. Bunda yine Düzce kentinde bulunan çocuk oyun alanlarında engelliler için oyun aletleri ve çözümlenmeler, uyarı ve bilgilendirme levhaları, çocukların özgürce oynayabilecekleri çim alanların olmamasının yanı sıra oturma, aydınlatma vb. donatı elemanları ile bitkisel elemanların az olması etkili olmuştur.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarının bitkilendirmesinde daha çok çiçekli bitkiler ve büyük ağaçların kullanılmasını, oyun aletlerinin malzeme türü seçiminde büyük oranla doğal malzemelerin (ahşap, halatlar, lastikler vb.), kullanılmasını, zemin türü seçiminde ise kauçuk ve çim zemin kullanılmasını tercih ettikleri görülmüştür. Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça oyun aletlerinin malzeme seçimlerinde doğal malzemelerin (ahşap, halatlar, lastikler vb.) kullanılması yönünde talepleri artmaktadır. Çocuk oyun alanlarında daha çok çiçeklerin ve ağaçların istenmesi, oyun aletlerinin malzeme türünün doğal malzeme istenmesi, zemin türü olarak çimin de istenmesi katılımcıların çocuklarının doğa ile iç içe olmalarını ve bu tür alanlarda vakit geçirmekten hoşlandıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak; çocuk oyun alanlarının dağılımı kent içerisinde dengeli bir şekilde yapılmalı, güvenli ve ulaşılabilir bir konumda olmalıdır. Standart oyun aletleri (salıncak ve kaydırak) yerine çocukların yaratıcılıklarını ve zekâlarını geliştirebilecekleri, fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerini sağlayacak, ilgilerini çekecek oyun aletlerine yer verilmelidir. Örneğin çocukların merak, keşfetme, macera duygularını uyandıran yapay tepelikler, eğimli alanlar, bitki labirentleri gibi kullanımlara yer verilerek çocukların hoşça vakit geçirebilecekleri alanlar yaratılmalıdır. Alanlarda ayrıca eksikliği hissedilen spor alanlarına, su ile ilgili alanlara, bisiklet binme, paten ve kaykay sürme alanlarına, yaşı daha küçük çocuklar için kum havuzlarına yer verilmelidir.

Çocuk oyun alanları çocukların yaşlarına göre düzenlenmeli; oyun alanlarında kullanılan malzemeler kaza riski içermemeli ve çocukların yaşlarına uygun olmalıdır. Oyun alanlarında bulunan oyun aletleri çocukların yaşlarına göre gruplandırılmalı ve alanlarda uyarı ve bilgilendirme levhaları asılarak çocukların yaşlarına uygun aletleri seçmesi sağlanmalıdır.

Güvenlik faktörü çocuk oyun alanlarında en önemli husustur. Planlama ve tasarım aşamalarında alanın güvenliğinin yanı sıra, güvenlik standartlarına uygun oyun aletleri, donatı elemanları ve zemin türlerinin kullanımına da dikkat edilmeli; bunun için kentin fiziki ve iklimsel koşulları da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca çocuk oyun alanlarında, çocukların bitkileri oyun malzemesi olarak görecekları düşünülerek zehirli, alerjen, dikenli vb. türlerin kullanılmamalıdır.

Çocuk oyun alanları içerisinde engelli çocuklar için diğerlerinden ayırtılmayan, onlarla kaynaşmalarını sağlayacak oyun alanları tasarlanmalıdır. Ayrıca çocuk oyun alanlarında temel gereksinimler için tuvalet, çeşme ve büfe gibi kullanımlara yer verilmelidir. Donatı elemanlarının (oturma, dinlenme, aydınlatma, çöp kutusu vb.) sayıları artırılmalıdır. Alanların temizlik ve bakım işlemleri düzenli yapılmalıdır.

Çocuk oyun alanlarının planlama ve tasarım aşamalarında çocukların ve ebeveynlerin eğilim ve beklentilerinin dikkate alınması, bu alanların daha kullanışlı ve çocukların gelişimi açısından daha yararlı olmasını sağlayacaktır.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Bulunmamaktadır.

Teşekkür: Saha çalışmalarının yürütülmesi sırasında desteklerini aldığım Esra Türk ve Ferdi Kavri'ye teşekkür ederim.

KAYNAKÇA:

- Acar, E. H. (2017). *Çocuk oyun alanlarında güvenlik: İstanbul Fatih İlçesi örneği*, Yüksek lisans tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ, 122s.
- Aklıbaşında, M., Tırnakçı, A. & Özhancı, E. (2018). Çocuk oyun alanlarının önemi ve tasarım kriterlerinin Nevşehir Kenti örneğinde irdelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(17) , 59-71.
- Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6, 82-106.
- Altay, E. E. & Kayabaşı, N. M. (2020). Çocuk gelişimi açısından çocuk oyun alanı tasarım yaklaşımı: Rotator örneği. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(2): 108-115.
- Anonim, https://www.nufusu.com/ilce/merkez_duzce-nufusu. (Erişim tarihi: 08.10.2019).
- Anonim, <https://earth.google.com/web/search/d%C3%BCzce++%C3%A7ocuk+parklar%C4%B1/@>. (Erişim tarihi: 05.11.2021).
- Bağdaş, Ç. K. (2016). Erzincan kenti çocuk oyun alanlarının incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Türk dili ve edebiyatı (Turgut Karabey Armağanı) özel sayı, 271-280.
- Bal, A. (2005). *Zonguldak Kenti yeşil alan sistemindeki çocuk oyun alanlarının durumunun peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından irdelenmesi*, Basılmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 172 s.
- Cihangiroğlu, C. (1994). *Çocuk oyun alanlarındaki oyun aletlerinde uyulması gereken kriterler üzerine bir araştırma*, Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Demir, B. (2019). *Çocuk oyun alanları ve rekreatif alanların kullanıcıları açısından değerlendirilmesi (Çankırı ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Anabilim Dalı, Kırıkkale, 111s.
- Dinç, H. (1993). *Çocuk oyun işlevi ve öğeleri*. Basılmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Duman, G. & Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1): 64-81.
- Ergen, S. (2000). *Sokakların çocuk oyun alanı olarak kullanılabilirliğine ilişkin bir yöntem denemesi: Süleymaniye örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul.
- Gül, E. D. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 261-273.
- Günel, B. & Esin, N. (2007). İnsan – mekân iletişim modeli bağlamında konutta psikososyal kalitenin irdelenmesi. *İTÜ Dergisi/a, Mimarlık-Planlama-Tasarım Serisi*, 6, 1: 19- 30.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Ankara: Asil Basın Yayın Dağıtım.
- Kısakürek, Ş., Külahlıoğlu, M. & Ardıç, E. (2018). Kent parklarındaki çocuk oyun alanlarının kullanıcı istekleri açısından irdelenmesi. *Inonu University Journal of Art and Design*, 8(17); 36-46.
- Kim, M. (2002). Parents' perceptions and behaviors regarding toys for young children's play in Korea. *Education*, 122(4): 793-807.
- Memiş, L. & Gülcan, S. (2020). Kentsel alanda çocuk ve çocuk oyun alanları: Giresun Merkez İlçe örneğinde bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(27), 633-671.
- Onay, B. & Kuş Şahin, C. (2019). Kentsel rekreasyon kapsamında çocuk oyun alanlarında güvenlik: Isparta Ayazmana ve Gökçay Mesireliği örneği. *Kent Akademisi*, 12(3), 575-585.
- Özdamar, K. (2002). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*, Kaan Kitabevi.
- Özgen, Y. & Özgüç, İ. M. (1994). Çocuk oyun bahçelerinde tasarım sorunları. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 44: 101-104.
- Özgüner, H. & Şahin, C. (2009). Isparta Kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri. *Turkish Journal of Forestry*, 10(1), 129-143.
- Şişman, E. E. & Özyavuz, M. (2010). Çocuk oyun alanlarının dağılımı ve kullanım yeterliliği: Tekirdağ örneği, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1):13–22.
- Tan, N. C., Ang, A., Heng, D., Chen, J. & Wong, H. B. (2007). Evaluation of playground injuries based on icd, e codes, international classification of external cause of injury codes (ICECI), and abbreviated injury scale coding systems. *Asia-Pacific Journal of Public Health*, 1, 18 –27.
- Tandoğan, O. (2021). Kapsayıcı çocuk oyun alanları için tasarım ölçütleri. *Artium*, 9(1), 11-20
- Türkan, E. & Önder, S. (2011). Balıkesir Kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 8(3), 69-80.
- Ulutaş, İ. & Şimşek, İ. (2014). Ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18 (3), 413-424.
- Uysal, A. B. (2015). Çocuk oyun alanlarının geliştirilmesinde bir yerel katılım deneyimi. *Megaron*, 10(3), 430.

- Uzun, S., Müderrisoğlu, H. & Akıncı Kesim, G. (2005). Kentsel alanlardaki parklarda kullanıcı memnuniyeti: Düzce İnönü Parkı örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ormancılık Dergisi*, 1(2) : 111- 124.
- Veitch, J., Bagley, S., Ball K., & Salmon, J. (2006). Where do children usually play? a qualitative study of parents' perceptions of influences on children's active free-play. *Health&Place*, 12, 383-393.
- Yamane, T. (2001). *Temel örnekleme yöntemleri*. (İngilizceden Çeviren: Alptekin Esin, M. Akif bakır, Celal Aydın ve Esen Gürbüzsel). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Yılmaz, A. & Öcal, T. (2021). Aksaray ilindeki çocuk oyun alanlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 162-171.
- Yılmaz, S. & Bulut, Z. (2003). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:158.
- Yücel, G.F. (2005). Çocuk oyun alanları tasarımı. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 55(2):99-110.